Opetus- ja kulttuuriministeriö NEUVOSTORAPORTTI OKM2021-00026

NUOLI Sulander Heidi(OKM) 23.02.2021

Asia
EU/EYCS; Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston korvaava opetusministereiden videokokous 19.2.2021

Kokous
Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 19.02.2021 - 19.02.2021

Koulutusneuvoston epävirallisessa videokokouksessa 19.2. käytiin politiikkakeskustelu koulutuksen saavutettavuudesta, osallistavuudesta ja menestymisen yhdenvertaisuudesta.

Ministerit painottivat puheenvuoroissaan saavutettavuuden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden merkitystä kaikilla koulutustasoilla siten, että opiskelijoiden yksilölliset tarpeet tulee otettua huomioon. Useissa puheenvuoroissa korostui digitaalisten taitojen ja välineiden turvaaminen yhdenvertaisuuden osatekijänä. Koronapandemia on osaltaan lisännyt haasteita keskustelun osa-alueilla. Eurooppalainen koulutusalue -aloitetta pidettiin tarpeellisena suunnannäyttäjänä tulevaan. Erasmus+ -ohjelman katsottiin olevan tärkeä välinen niin opiskelijoiden kuin opettajien osaamisen kehittämisessä.

Suomen puheenvuorossa korostettiin koulutuksen merkitystä yhteiskunnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden rakentajana koko Euroopassa. Uskottava ja vahva koulutuspolitiikka EU-tasolla on investointi koko EU:n tulevaisuuteen. Laadukas, yhdenvertainen, osallistava ja saavutettava koulutus tukee Euroopan elpymistä, kilpailukykyä sekä vihreää ja digitaalista tulevaisuutta. Lisäksi kiinnitettiin huomiota sosiaalisen pilarin toimeenpanoon, koulutukseen investointiin ja jatkuvan oppimisen systemaattiseen edistämiseen osana eurooppalaisen koulutusalueen toimenpanoa.

KOULUTUS

1. **Koulutuksen saavutettavuus, osallistavuus ja menestymisen yhdenvertaisuus – politiikkakeskustelu (asiak. WK 1595/2021 INIT)**

Puheenjohtaja esitti ministereiden poliittisen keskustelun aiheeksi koulutuksen saavutettavuuden, osallistavuuden ja menestymisen yhdenvertaisuutta. Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa esitetyt kysymykset koskivat keskeisiä saavutuksia ja tarvittavia toimia yleisesti eri toiminnan tasoilla sekä EU-yhteistyön painopisteitä erityisesti koronapandemian vaikutusten osalta.

Puheenjohtaja Tiago Brandao Rodrigues totesi keskustelun aluksi, että koulutuksen tasa-arvo on portugalin pj-kauden tärkeä prioriteetti. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus päästä koulutukseen, eikä sosioekonomisia syitä tulisi aliarvioida. Tarvitaan lisää keinoja, joilla tasa-arvoa ja osallisuutta voidaan lisätä. Tämä on erityisen tärkeää nykyisessä tilanteessa ja myös vihreän ja digitaalisen Euroopan edistämiseksi. Koronapandemia on tuonut uusia haasteita, joihin tulisi myös voida vastata. Erasmus+-ohjelma on keskeinen väline ja sen implementointiin tulee kiinnittää erityisesti huomiota.

Varapuheenjohtaja Margaritis Schinas kiinnitti huomiota elpymiseen ja katsoi, että sen kannalta Eurooppalainen koulutusalue ja elpymisväline ovat tärkeitä. Nuorten voimaannuttaminen koulutuksen kautta on tärkeää myös elpymisen jälkeisinä vuosina. Jäsenvaltioiden ja komission tulisi yhdessä panostaa liikkuvuuden merkittävään lisäämisen rajojen jälleen avautuessa. Tänään kaksi reittiä tuleviin toimiin: kaikkien tulee työskennellä vahvasti, että nyt luodut välineet voidaan täysimääräisesti käyttää kansallisessa toimeenpanossa. Välineiden tulee myös ulottua yli koulujärjestelmien tukien oppilaiden perheitä, haavoittuvassa asemassa olevia ja yhteisöjä yhdessä sosiaalisektorin kanssa. Euroopan koulutusalueesta tulee tehdä mitattava ja konkreettinen väline tähän työhön.

Komissaari Mariya Gabriel totesi koulutuksen olevan ensimmäinen sosiaalisen pilarin sektori, kaikki ovat oikeutettua koulutukseen. Kuten 2018 PISA-tulokset osoittavat koulutuksen tasa-arvo ei vielä ole riittävällä tasolla. Huonommassa asemassa olevat nuoret ovat todennäköisempiä pudokkaita kuin muut nuoret. Tarvitaan siis enemmän ja parempia välineitä koulutuksen tasa-arvon parantamiseksi. Aiheesta on puhuttu paljon ja on yksimielisyys, että etenkin opettajia tulee tukea enemmän. Yhdenvertaisuutta tulee ulottaa myös ylemmille koulutusasteille. Kuten vpj Schinas totesi, liikkuvuuden lisääminen on avaintavoite. Kaikki unionin rahoitusvälineet tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan käyttöön, jotta toimet koulutuksen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi toteutuvat.

Komissaari Nicolas Schmit piti aihetta tärkeänä koronan jälkeisessä Euroopassa myös vihreän ja digitaalisen tavoitteiden mukaisesti. Koulutuksella on tärkeä rooli nuorten valmistamisessa työmarkkinoille ja sen vuoksi yhdenvertaiset mahdollisuudet jo esiopetuksesta on tärkeää sosiaalisten taustojen tasaamiseksi. Koulutusjärjestelmän tulee taata myös laadullisia toimia yhdenvertaisuuden lisäksi sosiaalisen liikkuvuuden lisäämiseksi. Skills agenda, Eurooppalainen koulutusalue, liikkuvuuden lisääminen keskeisiä samoin investoinnit koulutukseen sekä re- ja up-skilling. Myös sukupuolten tasa-arvoon tulee kiinnittää huomiota.

Pj totesi, että EU Social Summit -huippukokouksessa toukokuussa on tarkoitus tarttua mm. näihin asioihin.

SI katsoi, että koronasta voidaan oppia ja etenkin etäopetusta on kehitetty. Yhdenvertaisuus koulutuksessa on tärkeä näkökulma. Kaikki koulutusasteet tulee huomioida.

FR piti koulutuksen yhdenvertaisuutta haasteena. Koulut tulisi pitää mahdollisuuksien mukaan auki mahdollisimman laajasti koronapandemiasta huolimatta, koska niillä on myös laajempi sosiaalinen merkitys kuin oppiminen. Koulutukseen tulee investoida enemmän koulutuksen haasteiden peittoamiseksi. Opettajien koulutus tärkeää ja siinä Erasmus+ -ohjelma keskeinen. Koulupäivän jälkeinen toiminta mahdollisuus.

IT katsoi, että yhdenvertaisuus on tärkeä prioriteetti ja sen perusta yhteiskunnissa on kouluissa. Italialla pitkä perinne vammaisten lasten integroimisessa ja on tärkeää, että muita heikommassa asemassa olevat lapset huomioidaan. Ovat jääneet sivuun pandemian aikana. Aikuiskoulutukseen tulee myös kiinnittää huomiota, ongelmana aikuisten taitojen riittävyys. Kaikilla tulee olla mahdollisuus osallisuuteen ja itseilmaisuun. Lisäksi opettajien koulutukseen ja työoloihin tulee panostaa.

CZ kertoi kansallisesta koulutusreformista ja totesi eurooppalaisella rahoituksella olleen merkittävä rooli sen toteutuksessa. Huolena etenkin koulupudokkaat ja oppilaat, jotka eivät ole osallistuneet etäopetukseen. Hallitus allokoinut lisärahoitusta koulujen ICT-teknologiaan.

LV kertoi myös käynnissä olevista hankkeista etenkin koulupudokkaiden ja muita heikommassa asemassa olevien oppilaiden auttamiseksi. Uusia koulutuksen muotoja tarvitaan, etenkin digitaaliset välineet antavat mahdollisuuksia saavutettavuuteen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä yleensä koulutuksen laadun parantamiseen. Opettajien rooli muuttunut enemmän tiedonlähteestä lasten hyvinvoinnin suuntaan.

BE piti tärkeänä, ettei oppilaita hukata matkan varrella ja kaikilla korkeakoulutukseen haluavilla on oltava siihen mahdollisuus. Polku tähän alkaa jo esiopetuksesta. Opettajien tulee olla riittävästi koulutettuja ottamaan kaikki oppijat ja myös erityiset tarpeet huomioon. Naisten pääsy STEM-aineisiin tulee etenkin turvata. Resilienssi koko koulutussektorilla tärkeä koronakriisin aikana ja jälkeen.

MT piti tärkeänä yhdenvertaista pääsyä koulutukseen ja kertoi kansallisista sovelluksista sen edistämiseksi. Prioriteetit on yhdistetty YK:n agenda 2030 tavoitteisiin. Valtioiden tulee turvata kaikkien lasten pääsy laadukkaaseen koulutukseen etenkin koronan aikana.

SE katsoi, että katsoi, että yhdenvertainen koulutus on tärkeä kaikilla koulutusasteilla.

HU kertoi kansallisesta julkisen koulutuksen strategiasta. Tärkeää estää pudokkuutta ja turvata yhdenvertainen pääsy koulutukseen. Tulee tunnistaa EU-yhteistyön alueet kuten Eurooppalaisen koulutusalueen kehittäminen.

PL katsoi, että on tärkeä minimoida pandemian vaikutukset. Kansallisesti panostettu saavutettavuuteen jo nuorimmille lapsille. Lisäksi kehitetään koulutuksen laatua lisäämällä palveluita opiskelun tukemiseksi. EU:n koulutuksen tavoitteet ovat tärkeä viitekehys.

DK painotti antipolarisaatiota koulutusjärjestelmissä ja katsoi, että se on välttämätöntä yhteiskunnan kannalta. Pandemian jälkitoimissa tulee investoida myös aikuiskoulutukseen ja aikuisten taitojen parantamiseen. EU:n toimissa tulee keskittyä etenkin muita heikommassa asemassa olevien nuorten tukemiseen.

ES piti tärkeänä koronasta toipumista ja yhdenvertaisuuden huomioimista siinä siten, että etenkin kaikkein heikommassa asemassa olevat tulevat huomioitua. Digitaaliset välineet tulee ulottaa kaikille. Korkeakoulujen maksuja on tarkoitus alentaa väliaikaisesti. Keskeistä keskittyä Euroopan tulevaisuuteen.

CY kiinnitti huomiota kansainvälisiin vaihtoihin ja kielen oppimiseen ulkomaalaisille opiskelijoille sekä vammaisten opiskelijoiden opiskelua edistäviin ohjelmiin. Erasmus+ keskeinen väline yhteistyön lisäämiseksi.

IE katsoi, että koulutusjärjestelmien tulee ottaa huomioon oppijoiden erilaiset tarpeet yhdenvertaisuuden takaamiseksi ml. kotikoulut. Tärkeä kiinnittää huomiota myös saavutettavuuteen ja etenkin korkeakoulutukseen pääsyyn. Digitaaliset taidot keskeisiä ja vastuu niiden takaamisesta hallituksilla.

LT esitti huolen koulupudokkaista ja painotti opettajien hyvien työskentelyolojen tärkeyttä. Pandemiasta tulee suunnata katse jo eteenpäin ja tuleviin toimiin. Kesäkouluja on tarkoitus järjestää

niille opiskelijoille, jotka ovat kärsineet koronan vaikutuksista. Erasmus tärkeä väline tulevaisuudessa myös yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämisessä.

EL painotti jatkuvaa oppimista ja laadukkaiden vaihtoehtojen tarjoamisesta nuorille. Digitaalisuus on tärkeä väline, mutta sitä ei tulisi rajoittaa vain erilaisiin alustoihin vaan pyrkiä lisäämään laajasti dialogia hyvistä käytännöistä ja kunnianhimoiseen tavoitteenasetteluun.

LU painotti taustariippumatonta yhdenvertaista kohtelua kaikille ja piti tärkeänä, että myös yksilölliset tarpeet huomioidaan. Kansallisesti oppijoiden erilaiset taustat ja kielitaito otetaan huomioon koulutuksen järjestämisessä. Erityisesti koronan aikaan tukea on suunnattu tapauskohtaisesti.

NL on panostanut maksuttomaan koulutukseen ja oppilaitosten yhdenvertaisuuteen. Erityisesti huomiota on kiinnitetty taitoihin, tasapuoliseen kohteluun ja turvallisuuteen. Erasmus tärkeä väline inkluusion ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Kouluja tuetaan kaikin mahdollisin keinoin koronan aikana.

SK painotti Erasmuksen merkitystä eurooppalaisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Kansallisesti valmistelussa kaikki koulutusasteet käsittävä strategia osallisuuden lisäämiseksi. Innovaatiot tärkeitä.

EE esitti huolen pandemian vaikutuksista koulutuksen laatuun ja katsoi, että uusi strategia on tähän hyvä väline. Erasmus keskeinen väline osallisuuden ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi Euroopan tasolla.

BG katsoi, että eurooppalaisen yhteistyön tärkeä merkitys on yhdenvertaisten mahdollisuuksien luominen Erasmuksen ja muiden yhteistyövälineiden kautta. Uusi strategia tärkeä samoin kuin linkit työelämään. Oppilaiden kuuleminen keskeistä.

AT huomautti, että on tärkeä varmistaa, että yksikään lapsi ei jää jälkeen, vaan koulut voivat antaa räätälöityä tukea jokaiselle oppijalle. Pandemia on osoittanut, että kaikilla lapsilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia digitaalisiin välineisiin, mikä pitää ottaa huomioon.

RO kiinnitti huomiota yliopistoverkostoon ja painotti digitaalisuuden lisääntymistä pandemian seurauksena. Osa oppilaista on kuitenkin jäänyt jälkeen ja näille tarkoitus järjestää EU-rahoituksella lisäopetusta.

FI kiitti sosiaalisen ulottuvuuden huomioimista keskustelussa ja piti inhimilliseen pääomaan investoimista tärkeänä. Yhdenvertainen yhteiskunta edellyttää kaikkien pitämistä mukana. Resilienssin kehittäminen keskeistä. Yhdenvertainen koulutus yksi kansallisista prioriteeteista ja tätä varten tehty useita aloitteita. Näistä keskeisiä oppivelvollisuusiän nostaminen ja jatkuvaan oppimiseen panostaminen.

DE kiinnitti huomiota koulutukseen yhdenvertaisen yhteiskunnallisen osallistumisen edellytyksenä ja myös kielitaidon parantamiseen.

Komissaari Gabriel totesi loppupuheenvuorossaan, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat keskeisiä Eurooppalaisen koulutusalue –aloitteen osa-alueita yhdessä digitalisuuden kanssa. On tärkeä nähdä, miten jo tehdyt aloitteet toteutetaan käytännössä.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen todeten, että koulutus on sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edellytys ja myös EU:n sosiaalisen pilarin kulmakivi. On tärkeää, että yhdenvertaisuus koskee kaikkia sukupuolesta, erityistarpeista, etnisestä taustasta tai muista tekijöistä riippumatta. Kaikille tulee tarjota laadukasta opetusta. Inklusiivinen digitalisaatio on haaste ja mahdollisuus. Tulevaisuudessa osaaminen

tulee olla monialaista. Jatkuva oppiminen tulee olla mahdollista kaikille. Opettajat ovat keskeisessä asemassa. Koronapandemia on mahdollistanut koulutusalan uudelleenajattelun ja sitä tulee hyödyntää. Tavoitteiden saavuttamiseksi investoinnit koulutukseen ovat välttämättömiä.

2. Muut asiat

a) Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030)

Puheenjohtaja totesi, että otsikkoasiakirja on hyväksytty edellisenä päivänä kirjallisessa menettelyssä ja kiitti jäsenvaltioita yhteistyöstä. Uudet prioriteetit otetaan huomioon tulevassa työssä ja muutoinkin katseet suunnataan tulevaan.

Komissaari Gabriel kiitti resoluution hyväksymisestä ja etenkin siitä, että suuri osa komission ehdotuksista on huomioitu. Työ on kuitenkin nyt vasta alussa ja toimeenpanossa tulee olla kunnianhimoinen. Tarvitsemme yhteisen vision. Jotkin tavoitteet on komission esitystä alempia ja tämä on harmi. Neuvoston tulisi olla yhtä optimistinen nuorten suhteen kuin komissio. Lasten tulee voida käydä koulua mahdollisimman pitkään ja koulutusjärjestelmien tulee olla osallistavia. Tänään on julkaistu itsenäisen asiantuntijatyöryhmän hakuilmoitus ja komissio on myös käynnistänyt selvityksen pandemian vaikutuksista Eurooppalaiseen koulutusalueeseen.

SI esitti tyytyväisyytensä päätökseen ja odottaa jo kovasti toimeenpanon jatkamista syksyllä 2021. On tärkeä kiinnittää huomiota opiskelijoiden taustoja selvittäviin indikaattoreihin etenemisen seuraamiseksi.

b) COVID-19 –pandemian vaikutukset koulutussektorilla

Pj totesi koronapandemian vaikuttaneen koulutussektoriin. Kroatia aloitti viime keväänä tiedonkeruun pandemiaan liittyen ja sitä jatketaan edelleen, nyt uuden tietojärjestelmän välityksellä. 25 jäsenvaltiota on toimittanut vastaukset ensimmäiseen kyselykierrokseen. Ensimmäiset tulokset on koottuna pj:n ppt-esityksessä.

Komissaari Gabriel piti tiedonkeruuta tärkeänä ja toivoi, että sen avulla tulevia politiikkatoimia voidaan suunnata entistä paremmin.

+++

Suomen edustajat
Ministeri Saramo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Mainittu asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	ammatillinen koulutus, jaosto koulutus (EU 30), koulutus, koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto, koulutusohjelmat, täydennyskoulutus
Hoitaa	**OKM, UM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VTV, YM